

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCIProjekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego**UNIA EUROPEJSKA**
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Chemia fizyczna		13.3.0872	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Faculty of Chemistry			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki	Bezpieczeństwo jądrowe i ochrona radiologiczna	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
prof. UG, dr hab. Piotr Storoniak; prof. UG, dr hab. Jolanta Kumirska; dr inż. Beata Zadykowicz; dr Magdalena Zdrowowicz; dr Grzegorz Olszewski			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		7	
Wykład, Ćw. audytoryjne, Ćw. laboratoryjne		75 godzin zajęć na uczelni (30 godz. wykładu, 15 godz. ćwiczeń audytoryjnych oraz 30 godz. ćwiczeń laboratoryjnych)	
Sposób realizacji zajęć		5 godzin konsultacji	
zajęcia w sali dydaktycznej		30 godzin przygotowanie do ćwiczeń oraz sprawozdań	
Liczba godzin		15 godzin przygotowanie do egzaminu.	
Ćw. laboratoryjne: 30 godz., Wykład: 30 godz., Ćw. audytoryjne: 15 godz.		Razem: 125 godzin	
Cykl dydaktyczny			
2018/2019 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwiązywanie zadań - Wykonywanie doświadczeń - Wykład problemowy - Wykład z prezentacją multimedialną 		Sposób zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - Zaliczenie na ocenę - Egzamin 	
		Formy zaliczenia	
		<ul style="list-style-type: none"> - egzamin ustny - egzamin pisemny z pytaniami (zadaniami) otwartymi - egzamin pisemny testowy - ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen cząstkowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru - kolokwium 	
		Podstawowe kryteria oceny	

wykład: Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń laboratoryjnych; przedmiot zaliczają osoby, które poprawnie odpowiedzą na co najmniej 51% pytań. Studenci, którzy nie uzyskają wymaganego progu zaliczeniowego, przystępują do egzaminu ustnego.

ćwiczenia laboratoryjne - na ocenę ze sprawozdań składa się: przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, uzyskanie poprawnych wyników badań (w odniesieniu do wartości literaturowych, w zakresie dopuszczalnego błędu statystycznego), poprawna analiza wyników eksperymentalnych, umiejętność ilustracji graficznej wybranych zależności fizykochemicznych; na ocenę z kolokwium składa się: poprawność odpowiedzi (ustnej lub pisemnej) na postawione pytania poprawność odpowiedzi (ustnej lub pisemnej) na postawione pytania (przywołanie odpowiedniej teorii i poprawnych wzorów wraz z jednostkami), poprawność zastosowanych teorii i zależności oraz poprawny wynik rozwiązywanych zadań; Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej jest uzyskanie z każdego z kolokwium wejściowych i każdego ze sprawozdań minimum 51% punktów obejmujących tematykę wykonywanych eksperymentów; ocena końcowa jest średnią arytmetyczną ocen uzyskanych ze sprawozdań i kolokwium wejściowych

Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia

Sposób weryfikacji przyswojenia wiedzy:

Student do rozwiązywania zadań stosuje podstawowe prawa i teorie z zakresu chemii fizycznej (K_W01);

wie jakie właściwości fizykochemiczne posiadają badane związki bazując na informacjach strukturalnych (K_W03).

Podczas pisania sprawozdań, kolokwium i egzaminu studentowie jak prawidłowo opisać badane zjawiska fizykochemiczne za pomocą języka matematyki wyższej (K_W06 i K_W07).

Podczas ćwiczeń z przedmiotu student rozwiązuje zadania wymagające znajomości podstawowych metod obliczeniowych (K_W08).

Znajomość oraz zasady budowy podstawowej aparatury i sprzętu pomiarowego, wykorzystywanego w badaniach fizykochemicznych są bezpośrednio weryfikowane podczas zajęć laboratoryjnych (K_W10).

Student przystępując do zajęć wie jak należy zachować na swoim stanowisku pracy zgodnie z zasadami BiHP oraz ma świadomość bezpiecznej pracy w laboratorium chemicznym (K_W12).

Sposób weryfikacji nabycia umiejętności:

W oparciu o zdobytą wiedzę oraz wykorzystując materiały do zajęć, student potrafi:

- wykonywać planowe eksperymenty w laboratorium (K_U01);

- poprawnie wyciągać wnioski z wyników swoich pomiarów i przedstawić je w formie pisemnych sprawozdań (K_U02);

- dobrać odpowiedni sprzęt do analizy eksperymentalnej (K_U03);

- pisać przystępnym językiem naukowym opracowania (sprawozdania) stosując metody statystyczne, oprogramowanie komputerowe (K_U05, K_U06, K_U07, K_U08);

- potrafi samodzielnie przygotować się do kolokwium i egzaminu (K_U09).

Sposób weryfikacji nabrania kompetencji społecznych:

Student uczestniczy w konsultacjach i przygotowuje się do zajęć (K_K01 i K_K02), zdobywając informacje w różnych źródłach (K_K06) i dzieli się zdobytą wiedzą z osobami, z którymi wykonuje ćwiczenia (K_K02).

Ćwiczenia laboratoryjne wykonuje zgodnie z ustalonymi procedurami z zachowaniem zasad bezpieczeństwa (K_K05).

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

wprowadzenie do chemii, wprowadzenie do fizyki z elementami matematyki

B. Wymagania wstępne

Znajomość chemii ogólnej na poziomie studiów I stopnia, znajomość podstawowych pojęć i zasad z zakresu matematyki i fizyki, umiejętność przeprowadzenia eksperymentów chemicznych i fizycznych, znajomość zasad budowy i działania podstawowej aparatury chemicznej, umiejętność analizy danych eksperymentalnych, znajomość podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w laboratorium chemicznym

Cele kształcenia

Zaznajomienie studentów z opisem procesów nieodwracalnych i funkcjonowania przyrody na gruncie termodynamiki, z fizykochemicznym opisem zjawisk naturalnych na poziomie molekularnym oraz z fenomenologicznym opisem zmian chemicznych w czasie na gruncie kinetyki chemicznej, z opisem oraz zastosowaniami zjawisk katalizy, z opisem i wykorzystaniem procesów elektrochemicznych, z opisem zjawiska korozji oraz metod jej zapobiegania. Nabycie umiejętności rozumienia i opisu ilościowego przemian fizycznych i reakcji chemicznych oraz posługiwania się danymi fizykochemicznymi w celu przygotowania do studiowania innych przedmiotów, a także praktycznego wykonywania różnorodnych pomiarów fizykochemicznych, opisywania wyników tych pomiarów oraz ich krytycznej interpretacji.

Treści programowe

A. Problematyka wykładu Podstawy termodynamiki chemicznej procesów odwracalnych – podstawowe wielkości i relacje między nimi, zasady

termodynamiki. Fenomenologiczna i molekularna interpretacja energii i entropii. Termodynamika – podstawowe zależności, obliczenia. Termodynamiczne kryteria równowagi, stała równowagi. Termodynamika powstawania roztworów doskonałych i rzeczywistych. Termodynamika procesów nieodwracalnych – bodźce i przepływy termodynamiczne, źródło entropii, stany niestacjonarne, stacjonarne i stan równowagi. Funkcjonowanie przyrody na gruncie termodynamiki. Właściwości fizykochemiczne gazów, cieczy i ciał stałych. Równowagi fazowe – diagramy fazowe, fizykochemiczne podstawy procesów destylacji, rektyfikacji, krystalizacji i ekstrakcji. Zjawiska powierzchniowe i transportu. Procesy sorpcji na granicy międzyfazowej oraz na powierzchni faz stałych. Układy koloidalne – otrzymywanie, budowa, właściwości fizykochemiczne. Osmoza. Kinetyka chemiczna – procesy elementarne i złożone, teoria absolutnej szybkości reakcji. Kataliza homo- i heterogeniczna – mechanizmy, znaczenie technologiczne i w przyrodzie. Elektrochemiczne procesy samorzutne i wymuszone – ogniwa, elektroliza. Korozja – typy, mechanizmy, znaczenie technologiczne i w życiu codziennym. Elementy spektroskopii – oddziaływanie materii ze światłem.

C. Problematyka ćwiczeń laboratoryjnych: Wyznaczanie stałej dysocjacji w oparciu o pomiary spektroskopowe; obliczenia oparte o prawo L-B; zastosowania pomiarów spektroskopowych; zasada działania spektrofotometru UV-VIS; metody wyznaczania momentu dipolowego; moment dipolowy a struktura cząsteczki; polaryzowalność a wiązania chemiczne; refrakcja molowa; rodzaje polaryzacji cząsteczki; zachowanie cząsteczki w polu elektrycznym; wyznaczanie współczynnika załamania światła; zasada działania diektrometru. Zasada pomiarów kalorymetrycznych (z uwzględnieniem biegu termometru, pojemności cieplnej, budowy bomby kalorymetrycznej i ograniczeń metody); diagramy równowagi ciecz-para dla układów dwuskładnikowych mieszających się nieograniczenie (izotermi i izobary); reguła dźwigni; destylacja frakcyjna układów azeotropowych i azeotropowych; współczynnik załamania światła i jego pomiar. Podstawowe typy izoterm adsorpcji fizycznej (Langmuira, Freundlicha, BET); powierzchnia właściwa i jej obliczanie; zastosowanie zjawiska adsorpcji. Kulometria, metody wyznaczania liczby przenoszenia jonów; budowa konduktometru, kalibrowanie sondy konduktometrycznej, wyznaczanie stałej dysocjacji na podstawie pomiarów przewodnictwa; proces elektrolizy, elektroliza kwasów, zasad i soli; metody pomiaru SEM oraz wyznaczania współczynnika aktywności; pH - pomiar potencjometryczny, pehametry, elektroda szklana, kalomelowa, chinhydronowa, antymonowa, charakterystyka elektrod. Wyznaczanie energii aktywacji, wpływ katalizatora na przebieg reakcji, precyzyjna kontrola temperatury reakcji.

Wykaz literatury

- A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):
 Chemia fizyczna. K. Pigoń, Z. Ruziewicz (2005) PWN
 Praca zbiorowa, red. W. Moska, Ćwiczenia laboratoryjne z chemii fizycznej i fizyki chemicznej, Wydawnictwo UG, Gdańsk 1992.
 P.W. Atkins, Podstawy chemii fizycznej, PWN Warszawa 1999.
 P.W. Atkins, Chemia fizyczna, PWN Warszawa 2001.
 P.W. Atkins, C.A. Trapp, M.P. Cady, C. Giunta, Chemia fizyczna. Zbiór zadań z rozwiązaniami, PWN Warszawa 2001.
- B. Literatura uzupełniająca:
 Praca zbiorowa, Chemia fizyczna, PWN Warszawa, 1980.
 G.M. Barrow, Chemia fizyczna, PWN Warszawa 1971.
 R. Brdička, Podstawy chemii fizycznej, PWN Warszawa 1970.
 T. Drapała: Chemia fizyczna z zadaniami, PWN 1976.
 L. Sobczyk, A. Kiszka, Chemia fizyczna dla przyrodników, PWN 1975.
 Chemia fizyczna. Ćwiczenia laboratoryjne. red. H. Strzelecki, W. Grzybkowski, PG (2004).

Efekty kształcenia

(obszarowe i kierunkowe)

- K_W01: wymienia podstawowe prawa i teorie z zakresu chemii, fizyki, matematyki i biologii;
 K_W03: wyjaśnia zależności pomiędzy strukturą materii a jej obserwowanymi właściwościami;
 K_W06: wybiera techniki matematyki wyższej w zakresie niezbędnym dla zrozumienia i opisu procesów chemicznych oraz procesów fizycznych ważnych dla zrozumienia chemii;
 K_W07: rozumie oraz opisuje prawidłowości, zjawiska i procesy fizykochemiczne wykorzystując język matematyki;
 K_W08: wykazuje się znajomością podstawowych metod obliczeniowych do rozwiązywania problemów z zakresu chemii, fizyki i matematyki;
 K_W10: wymienia i opisuje podstawowe aspekty budowy, działania i zastosowania aparatury pomiarowej oraz sprzętu wykorzystywanego w pracach eksperymentalnych z dziedziny chemii i nauk pokrewnych;
 K_W12: charakteryzuje podstawowe zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w laboratorium chemicznym; zna i opisuje zagrożenia związane z pracą z substancjami niebezpiecznymi, sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom oraz zasady postępowania podczas wypadku;
 K_U01: identyfikuje, analizuje i rozwiązuje problemy z

Wiedza

ma ogólną wiedzę w zakresie podstawowych koncepcji, zasad i teorii w zakresienchemii fizycznej,
 rozumie i potrafi wytłumaczyć opisy prawidłowości, zjawisk i procesównwykorzystując język matematyki, w szczególności potrafi samodzielnie odtworzyć podstawowe prawa i twierdzenia,
 identyfikuje aparaturę naukowo-badawczą, z którą zetknął się podczas studiów oraz tłumaczy zasady jej działania

Umiejętności

wykonuje zaplanowane eksperymenty,
 potrafi analizować problemy oraz znajdować ich rozwiązania w oparciu o poznane prawa i metody,
 potrafi planować i wykonywać proste badania doświadczalne lub obserwacje oraz analizować wyniki,
 wyciąga wnioski z przeprowadzonych badań oraz dowodzi ich prawidłowości w oparciu o dostępne dane literaturowe,
 rozwiązuje zadania stosując teorie i wzory z zakresu treści programowych

Kompetencje społeczne (postawy)

pracuje samodzielnie,
 dba o bezpieczeństwo podczas wykonywania eksperymentów,
 przestrzega poczynionych ustaleń dotyczących przeprowadzanych eksperymentów,
 potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role

zakresu szeroko pojętej chemii w oparciu o zdobytą wiedzę;

K_U02: wykonuje analizy metodami eksperymentalnymi i na ich podstawie formułuje wnioski;

K_U03: dobiera odpowiedni sprzęt oraz aparaturę laboratoryjną do przeprowadzania nieskomplikowanych eksperymentów chemicznych;

K_U05: stosuje podstawowe metody statystyczne i techniki informatyczne do opisu procesów chemicznych i analizy danych eksperymentalnych;

K_U06: wykorzystuje podstawowe pakiety oprogramowania użytkowego do rozwiązywania problemów z zakresu nauk ścisłych;

K_U07: przygotowuje udokumentowane opracowanie określonego problemu z zakresu wybranych zagadnień chemicznych i fizycznych;

K_U08: przedstawia w sposób przystępny, językiem naukowym typowym dla nauk chemicznych podstawowe fakty z chemii;

K_U09: umie uczyć się samodzielnie;

K_K01: identyfikuje poziom swojej wiedzy i umiejętności, potrzebę ciągłego doskonalenia się oraz rozwoju osobistego;

K_K02: pracuje indywidualnie wykazując inicjatywę i samodzielność działania oraz współdziała w zespole przyjmując w nim różne role;

K_K05: przestrzega ustalonych procedur w pracy laboratoryjnej i jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo swojej pracy i innych;

K_K06: podnosi swoje kompetencje zawodowe i osobiste poprzez korzystanie z informacji podawanych w różnych źródłach;

Kontakt

piotr.storoniak@ug.edu.pl